

# NAUJIENLAIŠKIS

Skirtas Gedulo ir vilties dienai paminėti



Tarptautinė komisija  
nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti

2017 BIRŽELIO MĖN.

**Birželio 14-ąją** Lietuvoje minima **Gedulo ir vilties diena**. Šią dieną prisimenamos ne tik 1941 m. birželio 14 d. prasidėjusios Lietuvos gyventojų tremtys, bet minimos visos sovietinės okupacijos netektys – tai 1941, 1944–1953 metais apie 300 000 ištremtų, represuotų žmonių.

Remiantis Tarptautinės komisijos nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti istorikų atliktais tyrimais ir patvirtintomis išvadomis – bendras 1941 m. ištremtų Lietuvos gyventojų skaičius – 17 500. Pagal tautybę: 11 991 (72,7 proc.) – lietuviai, 2 045 (13,5 proc.) – žydai, 1 576 (10,4 proc.) – lenkai. Tarp tremtinių buvo 5 060 vaikų iki 16 metų amžiaus.

Daugiausia ištremtų per pirmuosius trėmimus buvo politinio, karinio, ūkinio Lietuvos elito atstovai. Dalis 1941 m. ištremtų Lietuvos gyventojų buvo atvežti į Altajaus kraštą. Iš ten 1942 m. perkelti prie Laptevų jūros. Beveik 40% tremtinių likimas nežinomas. (*Tarptautinės komisijos išvados 2003 12 17*).



Tarptautinė komisija nuo 2004 metų inicijuoja pilietines iniciatyvas Lietuvos mokykloms, skirtas prisiminti ir paminėti Gedulo ir vilties dieną. Kasmet bendrojo ugdymo įstaigoms siūloma vis kitokia iniciatyva šios datos paminėjimui. Tuo siekiama paskatinti mokinius domėtis istorija, susipažinti su asmeninėmis tremtinių, politinių kalinių istorijomis, paskatinti mokinių kūrybiškumą, ruošiantis pilietinei iniciatyvai – paminėjimui.

Šiomet Tarptautinė komisija pakvietė mokyklas, Lietuvoje veikiančius Tolerancijos ugdymo centrus organizuoti pilietinę iniciatyvą „Palikti namai...“. Iniciatyvos idėja kilo iš buvusių tremtinių, politinių kalinių atsiminimų – tekstuose gausu jautrių pasakojimų apie paliekamus namus, apie paskutinį žvilgsnį, nukreiptą į tėvų, senelių sodybą prieš išvežant į Sibiro platybes. Ruošdamiesi pilietinei iniciatyvai moksleiviai su mokytojais skaitė ir aptarė tremtinių atsiminimus, kūrė tremtinių paliktų namų maketus, aptarė, ką tremtiniai išgyveno vežami į nežinę. Tremčių minėjimo renginiuose mokiniai pristatė savo rankomis sukurtus „Paliktus namus“, skaitė tremtinių atsiminimus, dalinosi mintimis apie perskaitytas istorijas, žmonių patirtus išgyvenimus.



**Vilniuje**, tradiciškai, dvejose vietose vyko Gedulo ir vilties dienos paminėjimai: **Aukų gatvėje** bei **Naujojoje Vilnioje**. Oficialiuose valstybiniuose renginiuose „Paliktų namų“ iniciatyvą pristatė Alytaus Adolfo Ramanausko-Vanago gimnazijos mokiniai bei atstovai iš šių Vilniaus mokyklų: Abraomo Kulviečio klasikinės gimnazijos, Antakalnio, Žvėryno ir Simono Daukanto gimnazijų, Karaliaus Mindaugo, Šilo ir Viršuliškių mokyklų.







Reginiuose Vilniuje dalyvavo buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai, Lietuvos politikai, visuomenės veikėjai, sostinės svečiai. Gedulo ir vilties dienos paminėjime Aukų gatvėje, Lietuvos Prezidentė Dalia Grybauskaitė akcentavo, birželio 14-oji – ne tik gedulo, bet ir vilties diena. Ir būtent ta viltis, padėjo ištremtiesiems išgyventi. Renginyje kalbėjęs Tarptautinės Komisijos pirmininkas Emanuelis Zingeris atkreipė dėmesį į kryptingą, pilietiškumo ir patriotizmo dvasioje jaunosios kartos ugdymą. Emanuelis Zingeris pabrėžė, jog kryptingai įgyvendinama Lietuvos užsienio ir saugumo politika užtikrins, kad Lietuvoje niekada daugiau nereikės minėti naujų panašių datų į šią dieną minimą birželio 14-ąją, primenančią apie tragiškus trėmimus. Oficialius renginius Vilniuje organizavo Lietuvos Respublikos Kultūros ministerija, Tarptautinė komisija nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti, Vilniaus miesto savivaldybė, Lietuvos Respublikos Krašto apsaugos ministerija, Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimų centras.



**Lietuvos mokyklų bendruomenės** Gedulo ir vilties dieną pradėjo minėti jau gegužės pabaigoje–birželio mėnesio pradžioje. Pilietines iniciatyvas miestuose, miesteliuose organizavo daugiau nei 150 Lietuvos mokyklų.

Mokyklose, Tolerancijos ugdymo centruose, pilietinė iniciatyva „Palikti namai...“ buvo organizuojama įvairiai: mokinių sukurtų namų maketai puošė miestelių parkus, iš pagamintų namų buvo formuojami kaimai ir miesteliai vietos mokyklų teritorijose.

„Paliktų namų“ idėją savaip įgyvendino Kalvarijos gimnazijos Tolerancijos ugdymo centras. Inicatyva tapo kraštotyriiniu projektu – mokiniai ir mokytojai savo gyvenamosiose apylinkėse ieškojo trėmimų, represijų ar kitų pokario negandų metu apleistų sodybų, namų, kurių savininkai taip ir nesugrįžo. Sodybos buvo fotografuojamos, remiantis liudininkų pasakojimais užrašomos istorijos, kurios vėliau bus pristatomos parodoje gimnazijos muziejuje.







Janapolės pagrindinė mokykla



Tauragės Šaltinio progimnazija



Kėdainių Ryto progimnazija



Senųjų Trakų Andžejaus Stelmachovskio pagrindinė mokykla



Kretingos rajono Darbėnų gimnazija



Marijampolės Sūduvos gimnazija



Lituaininės Mokykla Havajuose „Paparitis“



Raseinių r. Ariogalos gimnazija



LSMU gimnazija



Anykščių Antano Barausko pagrindinė mokykla



Klaipėdos rajono Lapių pagrindinė mokykla

